

Προτάσεις προς την πολιτεία για την ευρύτερη ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας (2003)

Το ουσιαστικότερο συμπέρασμα της διαδικασίας διαβούλευσης ήταν ότι ακόμα δεν έχει συνειδητοποιηθεί ότι η ΚτΠ είναι ένας πολύμορφος κοινωνικός μετασχηματισμός που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Η ελληνική επιστημονική κοινότητα και οι πολιτικές ηγεσίες δεν έχουν ενστερνιστεί αυτή την αντίληψη και ως εκ τούτου δεν την έχουν εκπέμψει προς την κοινωνία και τους πολίτες.

Αμέσως παρακάτω παρατίθενται οι προτάσεις της ΟΕ και (σε παρένθεση) οι πιθανοί αποδέκτες που θα μπορούσαν να τις αξιοποιήσουν.

Πρόταση 1: Η ανάπτυξη της ΚτΠ στην Ελλάδα χρειάζεται να πλαισιωθεί (α) από πολιτικές πρωτοβουλίες που να αναδειξουν τη σημασία και το βάθος του φαινομένου, (β) από τον σχεδιασμό κεντρικών ερευνητικών αξόνων και την εκπόνηση μεγάλων συντονισμένων ερευνητικών προγραμμάτων. Οι πιθανές πρωτοβουλίες και ο σχεδιασμός εξειδικεύονται αμέσως παρακάτω.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο, Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΠΑΝ)

2. Οι πολιτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει μεταξύ άλλων να συμπεριλάβουν:

Πρόταση 2: Καθιέρωση περιοδικών Επιτελικών Συσκέψεων υψηλού επιπέδου των κύριων πολιτικών – διοικητικών παραγόντων της ΚτΠ με αντίστοιχους διεθνείς παράγοντες ώστε να ενισχυθούν οι εθνικοί «αισθητήρες» για τις σημειούμενες στο εξωτερικό εξελίξεις.

(Πιθανοί αποδέκτες της πρότασης: όλοι οι αποδέκτες του κειμένου της μελέτης)

Πρόταση 3: Καθιέρωση περιοδικών Εθνικών Συσκέψεων της πολιτικής ηγεσίας για την ενημέρωσή της επί των εξελίξεων της ΚτΠ και του κοινωνικού μετασχηματισμού στην Ε.Ε. και τον κόσμο.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο, Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου)

Πρόταση 4: Συστηματική ενίσχυση του δημόσιου λόγου και αξιοποίηση των διαμορφωτών κοινής γνώμης για τη συνειδητοποίηση της ανάγκης ανάπτυξης της ΚτΠ. Πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση συναντίληψης των διαμορφωτών γνώμης στο χώρο της ΚτΠ.

(Αποδέκτες: ΥΠΕΘΟ, Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, «Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ», ΝΕΤ, ΕΤ1)

3. Η ΚτΠ αντιμετωπίστηκε κυρίως ως τεχνολογικό γεγονός. Το πνεύμα αυτό χαρακτήρισε κυρίως την Ερευνητική Πολιτική της χώρας, η οποία διαπνέεται από τεχνολογικό ντετερμινισμό και σαφή υποτίμηση κατανόησης των εθνικών συνθηκών και παραμέτρων του μετασχηματισμού. Προϋπόθεση για την υπέρβαση αυτών των καθυστερήσεων είναι:

Πρόταση 5: Ο σχεδιασμός κεντρικών ερευνητικών αξόνων και η κατάστροψη μεγάλων ερευνητικών προγραμμάτων κοινωνιολογικού – ιστορικού χαρακτήρα, με θέμα π.χ. τη συγκριτική ανάλυση της εισαγωγής των ΤΠΕ σε άλλες χώρες και με τη συμμετοχή των ίδιων των κοινωνικών επιστημόνων. Για το σκοπό αυτό πρέπει να ενθαρρυνθούν διαδικασίες διαβούλευσης και διαλόγου μεταξύ των διαφορετικών κλάδων των κοινωνικών επιστημών (οικονομικά της τεχνολογίας, οικονομικά της ανάπτυξης, ιστορική κοινωνιολογία, συγκριτική πολιτική επιτήμη).

(Αποδέκτες: Γ.Γ.Ε.Τ, ΥΠ.ΑΝ., Ε.Ι.Ε., ΕΚΚΕ, Δια-πανεπιστημιακά και δια-τμηματικά προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών των Α.Ε.Ι.)

Πρόταση 6: Με ανάλογες διαδικασίες πρέπει να ενισχυθεί η επικοινωνία και η αναζήτηση «κοινών κωδίκων» μεταξύ των τεχνολόγων, των επιχειρηματιών, των επαγγελματικών οργανώσεων, των συνδικάτων και των κοινωνικών επιστημόνων.

(Αποδέκτες: ΣΕΒ, ΓΣΕΕ, Α.Ε.Ι., Ερευνητικά Κέντρα, Επιμελητήρια)

Πρόταση 7: Στην πορεία αυτών των διεργασιών θα πρέπει να προωθηθεί εθελοντικά και να προκύψει ένας καταμερισμός προβλημάτων / ερωτημάτων, μια εξειδίκευση δραστηριοτήτων μεταξύ των Ερευνητικών Κέντρων, των Πανεπιστημιακών Τμημάτων, των κάθε είδους ερευνητικών φορέων ή ερευνητικών δικτύων. Η Πολιτεία πρέπει να ενθαρρύνει αυτή την διαδικασία χωρίς να την επιβάλλει γραφειοκρατικά.

(Αποδέκτες: ΥΠ.Ε.Π.Θ., Γ.Γ.Ε.Τ., Α.Ε.Ι., ΕΚΚΕ, ΕΙΕ)

3. Ως συμβολή στον σχεδιασμό αυτόν προτείνουμε:

Πρόταση 8: Εγκατάσταση, οργάνωση και ενίσχυση σταθερού Διεπιστημονικού Ερευνητικού Δικτύου για την μελέτη των επιπτώσεων των ΤΠΕ στην Εργασία και την Απασχόληση.

(Αποδέκτες: Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, Υπ. Εργασίας / ΕΣΔΑ, ΕΣΗΕ, ΕΠΑ, ΕΚΚΕ, ΙΝΕ)

Πρόταση 9: Εγκατάσταση, οργάνωση και ενίσχυση σταθερού Διεπιστημονικού Ερευνητικού Δικτύου για την μελέτη των προβλημάτων, των μεθόδων διάδοσης και των επιπτώσεων των ΤΠΕ στις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις.

(Αποδέκτες: Γ.Γ. Βιομηχανίας, ΥΠΑΝ, ΑΕΙ, ΣΕΒ/ ΙΟΒΕ)

Πρόταση 10: Ενίσχυση της έρευνας στα ζητήματα που αφορούν στον ρόλο που έχουν η οικογένεια, το «κοινωνικό κεφάλαιο», η κοινωνία πολιτών, η εκπαιδευτική διαδικασία στην πρόσληψη των ΤΠΕ και στην ανάπτυξη της ΚτΠ.

(Αποδέκτες: ΓΓΕΤ, Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, Υπ. Παιδείας, ΑΕΙ, ΕΚΚΕ, ΚΕΘΙ)

Πρόταση 11: Οργάνωση, συντονισμός και ενίσχυση των ερευνών που εξετάζουν την επίπτωση των ΤΠΕ στη θέση της γυναίκας στην παραγωγή, στην απασχόληση, στην κοινωνία και την οικογένεια.

(Αποδέκτες: ΓΓ. Ισότητα, ΚΕΘΙ, ΑΕΙ, ΕΚΚΕ, ΙΝΕ)

Πρόταση 12: Εγκατάσταση, οργάνωση και ενίσχυση σταθερού Διεπιστημονικού Ερευνητικού Δικτύου για την μελέτη των ζητημάτων προσαρμογής της Δημόσιας Διοίκησης και των ΟΤΑ στην ΚτΠ και στις μορφές ηλεκτρονικής κυβέρνησης. Επιλογή ολιγάριθμων Δήμων για την πιλοτική μελέτη των επιπτώσεων των ΤΠΕ στη σχέση Διοίκησης – πολίτη. Εκπόνηση ειδικής έρευνας για τις αποτυχημένες δράσεις των Ε.Π. εισαγωγής τεχνολογιών Πληροφορικής στη Διοίκηση.

(Αποδέκτες: Παρατηρητήριο Κοινωνίας της Πληροφορίας, ΥΠ.ΕΘ.Ο., ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.)

4. Κατά τη διαδικασία διαβούλευσης προέκυψαν χρήσιμες υποδείξεις για τις δημόσιες πολιτικές στο συγκεκριμένο χώρο. Αναλυτικότερα:

Πρόταση 13: Το Κράτος έχει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της ΚτΠ. Η συμβολή του δεν είναι «ρυθμιστικού» μόνο χαρακτήρα, αλλά στρατηγικού, επενδυτικού και διευθυντικού. Οι δυνάμεις της Αγοράς στην Ελλάδα είναι ακόμα ισχνές για να ανταποκριθούν στις πολυεπίπεδες απαιτήσεις της ΚτΠ. Η στρατηγική του Κράτους θα βοηθηθεί αν πάρει υπ' όψη το «ιστορικό παράδειγμα» με το οποίο η Ελλάδα ενσωματώνει το εκάστοτε εκσυγχρονιστικό κύμα: ετοιμότητα εισαγωγής των «εύκολων» στοιχείων του εκσυγχρονισμού – καθυστέρηση ή αδυναμία υιοθέτησης των «δύσκολων». Με βάση αυτό το σχήμα, οι διαμορφωτές των σχετικών δημόσιων πολιτικών για την ΚτΠ μπορούν ίσως να διευκολυνθούν αν κρατήσουν διακριτή την έννοια της διάχυσης του μετασχηματισμού από εκείνη της εμβάθυνσής του. Στην πρώτη περίπτωση η κρατική παρέμβαση επιταχύνει διαδικασίες που ήδη έχουν δρομολογήσει η Αγορά και η ιδιωτική κατανάλωση. Στην δεύτερη περίπτωση, η κρατική παρέμβαση πρέπει να βρει τρόπους συγκέντρωσης δυνάμεων, πόρων και θεσμών που θα διεκπεραιώσουν διαδικασίες που η Αγορά και οι ιδιώτες από μόνοι τους δεν μπορούν να αναλάβουν. Η πρότασή μας συνίσταται στον καλύτερο, πιο «σφιχτό» συντονισμό και την εναρμόνιση των υπηρεσιών του Δημοσίου που είναι αρμόδιες για θέματα ΚτΠ και κυρίως στη διαμόρφωση εκ μέρους τους μιας μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης κοινής στρατηγικής για το ρόλο του Κράτους σε σχέση με την ΚτΠ. Η κοινή στρατηγική θα πρέπει να απαντά τόσο στο ανωτέρω πρόβλημα της διάδοσης/διάχυσης των ΤΠΕ όσο και στο πρόβλημα της εμβάθυνσης.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο., Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, ΥΠ.ΑΝ., «Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ». Παρατηρητήριο Κοινωνίας της Πληροφορίας)

Πρόταση 14: Η πρόσβαση στα δίκτυα πρέπει να αντιμετωπιστεί σαν το νέο δημόσιο αγαθό και το νέο κοινωνικό δικαίωμα που αντιστοιχεί στην ΚτΠ. Η δικτύωση της χώρας και των περιφερειών δεν είναι μόνο οικονομικό ζήτημα που κρίνεται με όρους αποτελεσματικότητας, αλλά κοινωνικό – πολιτικό που καθορίζεται από επιλογές δικαιοσύνης και ισότητας. Η ανάπτυξη των Δικτύων μπορεί να προηγείται της συνειδητοποίησης της ανάγκης τους από τις περιφέρειες και τις τοπικές κοινωνίες. Από ένα σημείο όμως και ύστερα αρχίζει να λειτουργεί ένα φαινόμενο «μιμητισμού» που πολλαπλασιάζει απότομα τη ζήτηση. Οι πολιτικές επιλογές που θα γίνουν για την τεχνολογία και τη γεωγραφία των Δικτύων πρέπει να έχουν υπ' όψη την ιστορική αυτή εμπειρία.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο., ΥΠ.ΑΝ., «Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ», Παρατηρητήριο Κοινωνίας της Πληροφορίας)

Πρόταση 15: Οι επιχειρήσεις Πληροφορικής βρίσκονται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι: μπορούν να αναπτυχθούν ακόμα πιο δυναμικά ή να προσαρμοστούν στο συντηρητισμό άλλων πιο παραδοσιακών κλάδων της οικονομίας. Το Κράτος πρέπει να αποφύγει την επανάληψη του φαινομένου των «κρατικοδίαιτων επιχειρήσεων» της βιομηχανικής περιόδου, χωρίς όμως να τις αφήσει στην τύχη τους. Η δημόσια πολιτική πρέπει να βρει την λεπτή ισορροπία που θα απορρίπτει τόσο την πολιτική «εθνικών πρωταθλητών», όσο και την πολιτική «λευκών επιταγών» προς τις επιχειρήσεις.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο., Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, ΥΠ.ΑΝ., «Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ», Παρατηρητήριο Κοινωνίας της Πληροφορίας)

Πρόταση 16: Χρειάζεται να ενεργοποιηθούν διαδικασίες και δυνάμεις ικανές να επεξεργαστούν μια εθνική στρατηγική «τεχνολογικού αλφαριθμητισμού» με ορίζοντα την καθολική κατάρτιση. Οι διαμορφωτές των σχετικών επιμέρους πολιτικών πρέπει να εξετάζουν προσεκτικά τους δυνατούς συνδυασμούς καθολικών και επιλεκτικών

μέτρων ώστε να αξιοποιείται η δυναμική της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αυτό αφορά κυρίως το εκπαιδευτικό σύστημα.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΠ.Θ., Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Ο.Α.Ε.Δ., ΥΠ.ΕΘ.Ο.)

Πρόταση 17: Δεδομένου ότι η ελληνική οικογένεια «επενδύει» πρόθυμα για «το μέλλον του παιδιού» θα πρέπει να επισημανθούν και να γνωστοποιηθούν όλες οι θεσμικές – διοικητικές διατάξεις που καθιερώνουν την γνώση των Η/Υ ως προϋπόθεση για θέσεις εργασίας και επαγγελματική ανέλιξη. Όπως επίσης και η συσχέτιση της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στα Σχολεία με την χρήση Η/Υ.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΠ.Θ., Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων)

5. Η ΚτΠ δεν μπορεί να προωθηθεί μόνο από το Κράτος και την Αγορά. Χρειάζεται να κινηθεί η κοινωνία των πολιτών. Χρειάζεται να αναπτυχθεί «η ΚτΠ από τα κάτω» Στο πλαίσιο αυτό χρειάζονται τα έξης:

Πρόταση 18: Τολμηρή περιφερειακή / τοπική αποκέντρωση των προγραμμάτων και των έργων Πληροφορικής. Το μοντέλο που πρέπει πρωτίστως να επιδιώκεται είναι: Εθνικά «στάνταρτ» (τυποποιημένα κριτήρια) και περιφερειακή / τοπική εκτέλεση.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο, Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α, Περιφέρειες, Νομαρχίες)

Πρόταση 19: Αναζήτηση και ενθάρρυνση των τοπικών «ηγετών», των τοπικών «ειδικών» που κινούνται από μεράκι. Ενθάρρυνση των τοπικών μορφών «ερασιτεχνισμού» και αυτό – οργάνωσης. Αναζήτηση μορφών συνεργασίας τους (εθελοντικής ή χαμηλά αμοιβόμενης συνεργασίας) με τους τοπικούς θεσμούς (π.χ. σχολεία).

(Αποδέκτες: ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, Επιμελητήρια, ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α, Περιφέρειες, Νομαρχίες, ΟΤΑ)

Πρόταση 20: Συστηματική προσπάθεια ενίσχυσης της «ψηφιακής αυτο – οργάνωσης» των τοπικών κοινωνιών και των επαγγελματικών χώρων. Ενθάρρυνση της δημιουργίας Ηλεκτρονικών/Ψηφιακών Συνεταιρισμών, οι οποίοι εμπνεόμενοι από «τοπικούς ηγέτες» θα αναλάβουν την ηλεκτρονική αυτο – οργάνωση του επαγγελματικού τους χώρου.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο, Ειδ. Γραμματεία ΚτΠ, ΥΠ.ΑΝ., Επιμελητήρια, ΥΠΕΣΔΔΑ, Περιφέρειες, Νομαρχίες)

Πρόταση 21: Καθιέρωση Περιφερειακών Συσκέψεων των Επαγγελματικών Επιμελητηρίων για την ενημέρωση των εξελίξεων της ΚτΠ και την παρακολούθηση των εξελίξεων ανά Περιφέρεια.

(Αποδέκτες: ΥΠ.ΕΘ.Ο, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών)